

نقش عوامل مدیریتی و آموزشی - ترویجی بر زنجیره ارزش بانه جنگل های استان ایلام

معصومه سنجابی، محمد باقر آرایش

m.sanjabi2018@yahoo.com دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام.

استادیار ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام. Aravesh.b@gmail.com

چکیده:

هدف اصلی این مطالعه تحلیل نقش عوامل مدیریتی و آموزشی - ترویجی بر زنجیره ارزش بانه جنگل های استان ایلام بود. این تحقیق از نظر هدف، کاربردی است. جامعه آماری پژوهش حاضر بهره برداران بانه تحت پوشش تعاونی برداشت محصولات فرعی درختان بانه موجود در جنگل های استان و همچنین شرکت تعاونی های فعال در زمینه بهره برداری از محصولات غیرچوبی این درختان در شهر استان ایلام می باشند که تعداد ۲۴۲ نفر از آنها به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته بوده است. برای تعیین روایی محتوایی (صوری) پرسشنامه، از پانل متخصصین متشکل از اساتید گروه ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام و نیز برخی از دانش آموختگان کشاورزی بهره گرفته شد و پایایی آن با استفاده ضریب آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت (دامنه بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۹). پس از توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها به استخراج اطلاعات مبادرت گردید و با بهره گیری از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ با استفاده از جداول توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات به توصیف آنها پرداخته و با استفاده از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن و رگرسیون گام به گام به بررسی فرضیات تحقیق پرداخته شده است. یافته های تحقیق نشان داد که عوامل مدیریتی و آموزشی - ترویجی، از نظر پاسخ دهندگان بر زنجیره ارزش بانه در جنگل های استان ایلام تأثیرگذار هستند و توانسته اند در مجموع ۹۱/۱ درصد تغییرات در متغیر وابسته را تبیین نمایند.

واژه های کلیدی: جنگل های استان ایلام، زنجیره ارزش، بانه، عوامل مدیریتی، عوامل آموزشی - ترویجی

Analysis of the Role of Management and Educational Factors - Extension on the Value Chain of Forests of Ilam Province

Masoumeh Sanjabi ,Mohammad Bagher Arayesh

Graduate Student of Agricultural Management, Ilam Branch, Islamic Azad University, Ilam, Iran,
m.sanjabi2018@yahoo.com
Assistant professor of Ilam Branch, Islamic Azad University, Ilam, Iran. Arayesh.b@gmail.com

Abstract

The main objective of this study was to analyze the role of managerial and educational-extensional factors on the value chain of forests in Ilam province. The study sample of beneficiaries mastic covered by cooperative harvest byproduct of pistachio trees in the forest as well as cooperatives active in the exploitation of NTFP trees in Ilam, which 242 of them by Stratified random sampling was investigated. The data gathering tool in this research included a researcher-made questionnaire. To determine the validity (formal) questionnaire, a panel of experts composed of professors promoting the education of Agriculture and Natural Resources, Islamic Azad University, Ilam, as well as some of the graduates of agriculture were used, and its reliability by using Cronbach's alpha coefficient was confirmed (Range ranged from 0.71 to 0.89).). After distributing and collecting questionnaires to elicit information were applied and utilizes SPSS version 22 using frequency tables, mean, standard deviation and coefficient of variation to describe them, and test and Spearman correlation coefficients The stepwise regression is to examine the research hypotheses. The findings of this study showed that management and educational-extensional factors are influential on the value of the bane value chain in the forests of Ilam province and have been able to explain 91.1% of the changes in the dependent variable.

Key Words: Ilam Province Forests, Value Chains, Baneh, Management Factors, Educational Factors - Extension

مقدمه

منابع در اختیار بشر محدود می باشد و رقابت جهانی برای تصرف سهم بیشتر بازار از سوی شرکت ها شدت گرفته است، داشتن یک استراتژی رقابتی موثر برای یک شرکت بسیار ضروریست. تعدد بنگاه ها و شیوه های نوین تولید، استفاده از منابع را بیشتر و سریعتر کرده است. رقابت بین شرکت ها برای دستیابی به منابع بیشتر، بیش از پیش بالا گرفته است. از طرفی شرکت ها بدنبال راهی برای ایجاد مزیت رقابتی از طریق کاهش هزینه های تولید و کسب سود (ارزش افزوده)^۱ بیشتر در فرایند تولیدشان هستند. یکی از مدل هایی که برای محاسبه میزان ارزش افزوده تولید سازمان های مختلف مورد استفاده قرار می گیرد مدل زنجیره ارزش پورتر است. در این مدل حوزه های کاری مهم در بنگاه شناسایی و طبقه بندی می شوند. آقای پورتر این مدل را در برای موسسات و شرکت های تولیدی و رقابتی مطرح نمود، از مفاهیم مطرح شده در این مدل می توان برای دسته بندی و شناسایی فعالیت ها و محاسبه میزان افزایش ارزش افزوده هر فعالیت استفاده کرد. زنجیره ارزش مجموعه ای از عملیات هایی است که در یک صنعت به صورت زنجیرگونه انجام می پذیرد تا به خلق ارزش منجر شود. محصولات از حلقه های این زنجیره عبور می کنند و در هر حلقه، ارزشی به محصول نهایی افزوده می گردد. باید دقت کرد تا زنجیره ارزش با هزینه یابی بر اساس فعالیت های اشتباه نشود. مدل زنجیره ارزش مایکل پورتر کمک می کند تا بتوانیم تحلیل دقیق تری از سازمان ها و شرکت هایی که توان ایجاد ارزش و مزیت رقابتی دارند داشته باشیم (رضوانی، ۱۳۸۱).

بر اساس تئوری و تعریف، زنجیره ارزش شامل فعالیت هایی است که برای سازمان دارای ارزش افزوده است و می تواند فرایند تولید و عرضه محصول را تسهیل و محصول نهایی را از جهت قیمت، رقابتی سازد. زنجیره ارزش مجموعه ای از فعالیت هایی است که سبب می گردد تا در فرایند انجام کار، ارزش واقعی محصول و یا خدمت را در فرایند تامین، تولید و توزیع را به شکل علمی تحلیل نماید و ارزش افزوده برای ذینفعان بخصوص مشتریان کمک نموده و بقای سازمان را در فضای رقابتی تضمین نماید. شرکت ها در چرخه تولید خود بدنبال راهی برای افزایش میزان سودند، در تمامی مراحل تولید از تامین مواد اولیه تا عرضه محصول و خدمات پس از فروش این سود را می توان جستجو کرد. برای اینکار ابتدا باید فعالیت های هر بخش را شناسایی کرد و تجزیه و تحلیل نمود، سپس میزان ارزش افزایی هر فعالیت را بدست آورد و نسبت آن را در ارزش افزوده نهایی محصول محاسبه کرد.

بررسی زنجیره های ارزش محصولات کشاورزی در مناطق مختلف نشان می دهد که قرار گرفتن کلیه حلقه های تولید یک محصول در یک منطقه جغرافیایی و در راستای یکدیگر، هزینه های تولید را کاهش داده و باعث ایجاد هم افزایی و کارایی بیشتری در همه حلقه های تولید ارزش خواهد شد. در این وضعیت حذف شدن یک حلقه از زنجیره ارزش به صورت افزایش هزینه های تولید و ناکارآمدی سایر حلقه ها اثر خود را به جا خواهد گذاشت. مفهوم زنجیره ارزش ابزاری است که به وسیله آن امکان برخورد سیستماتیک با تمام حوزه های کاری یک بنگاه فراهم شده و با تجزیه و تحلیل رفتار این حوزه های کاری می توان هر حوزه را در ارتباط با مزیت های رقابتی و عملکردی (کم کردن هزینه و بهبود کیفیت خروجی) در کل سازمان ارزیابی کرد. بنابراین می توان نتیجه گرفت بکارگیری مفهوم زنجیره ارزش منجر به شکل گیری نگاه یکپارچه به فعالیت ها و وظایف مختلف و به تبع آن منابع سازمان می گردد. این امر کمک می نماید که منابع سازمان در جهت مزیت های سازمان مورد توجه و ارزیابی قرار گیرند از آنجایی که زنجیره ارزش برای بنگاه های مختلف متفاوت است. لذا مجموعه حوزه های کاری تشکیل دهنده زنجیره ارزش در بنگاه های مختلف تاثیرات متفاوتی بر ارزش و توان رقابتی و اجرایی ایجاد شده بجا می گذارند (پرچ، ۲۰۱۲).

استان ایلام با مساحتی بالغ بر ۲۰۰۲۷ کیلومتر مربع در جنوب غربی کشور بین ۵۸ و ۳۱ تا ۱۵ و ۳۴ درجه عرض شمالی از خط استوا قرار دارد. از شمال به استان کرمانشاه از جنوب به خوزستان، از شرق به لرستان و از غرب به کشور عراق محدود می گردد. استان ایلام دارای ۶۴۲ هزار هکتار جنگل بوده که این جنگل ها و جز جنگل های خشک و نیمه خشک سلسله جبال زاگرس محسوب می گردد

¹- Value Added

²- Michael Porter

که حدود ۱۰ درصد از پوشش جنگلی بنه را به خود اختصاص داده است. درخت بنه یکی از درختان جنگلی است که با کمترین نگهداری و انجام عملیات تیمار، دارای طیف وسیعی از محصولات متنوع خوراکی، دارویی و صنعتی است و در صورت ارائه راهکارهای استفاده صحیح حتی می تواند در گروه محصولاتی باشد که جایگزین محصولات استراتژی چون گندم گردد (عسکری، ۱۳۹۲).

جنگل نامی شناخته شده از رستنی هاست که به دلیل ارزش تولیدات خود خواه بطور مستقیم (محصول اصلی) و خواه غیر مستقیم (فراورده های غیرچوبی) لقب طلای سبز به خود گرفته است و شاید به دلیل همین اهمیت اقتصادی این تصور رایج چندان پسندیده نیست که جنگل تنها به عنوان منبع تولید چوب خوانده شود. یکی از روش های حفظ و احیای منابع جنگلی، دستیابی و معرفی توان جنگل ها در زمینه های تولیدی به خصوص محصولات غیرچوبی است. امروزه به واسطه ارزش های ملی جنگل ها و مراتع و اهمیت آنها در حفاظت از محیط زیست، هر گونه دخل و تصرف غیر اصولی و بهره برداری بی رویه در آنها مشکل آفرین است (پوربایبی و آهنی، ۱۳۸۳).

اهمیت منابع طبیعی تجدید شونده بعنوان سرمایه های ارزشمند و حیاتی هر کشور به منظور دستیابی به توسعه پایدار بر کسی پوشیده نیست. یکی از راه های ایجاد انگیزه جهت حفظ و احیای منابع جنگلی، مطالعه و معرفی توان اکولوژیک جنگل ها در زمینه های تولیدی، محصولات فرعی است. در این زمینه در جنگل های زاگرس برخی از گونه ها نظیر بنه دارای توان بسیار مناسبی هستند که در حال حاضر از برخی از آنها بهره برداری مناسبی صورت می گیرد. انسان تا زمانی به طور رایگان و مستمر می تواند از مزایا و محصولات یک اکوسیستم استفاده نماید که به طور معقول و با رعایت اصول و قوانین و مقررات حاکم بر اکوسیستم، بهره برداری را انجام دهد و پایداری اکوسیستم را با خطر مواجه نماید. این اصل در خصوص بهره برداری از درختان بنه نیز صادق است. جنگل های زاگرس اگر چه از نظر تولید چوب مطرح نیستند، اما از جنبه زیست محیطی، حفاظت منابع آب و خاک، پناهگاه حیات وحش و تولید محصولات فرعی متنوع نقش انکارناپذیری در پایداری بوم سامانه و معیشت ساکنان این مناطق ایفا می کنند. این جنگل ها رویشگاه یکی از گونه های درختی با ارزش به نام پسته وحشی (بنه) می باشد که از گذشته های دور مورد بهره برداری ساکنان این مناطق قرار می گرفته است. بنه گیاهی است دو پایه که علاوه بر محصول چوبی یکی از گونه های تولیدکننده محصولات فرعی (سقز) می باشد. با توجه به اهمیت و ارزش اقتصادی این محصول، با تدوین روش های درست بهره برداری، تولید و استمرار این فرآورده ها تضمین خواهد شد. همچنین به علت اینکه منبع درآمد مستمری برای مردم خواهد بود، در نهایت منجر به حفاظت مستمر منبع تولید (جنگل) خواهد شد چه در سطح جهانی و چه در کشور مطالعه مدونی در زمینه بررسی تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش بنه به منظور بهسازی محصولات آن صورت نگرفته است لذا در این پژوهش مجموعه ای از اقدامات ارزش افزا و مرتبط به یکدیگر که از مواد خام تأمین شده بوسیله تأمین کنندگان آغاز شده و تا محصول نهایی که بدست مشتری و مصرف کننده نهایی می رسد (انواع محصولات غیر چوبی، میزان تولید، روش برداشت محصولات، فروش محصولات خام، بازارهای هدف و سایر موارد) ادامه می یابد.

با توجه به اهمیت و ارزش اقتصادی محصولات فرعی، در صورت تدوین روش های درست بهره برداری از این منابع با مشارکت مردم، تولید و استمرار این فرآورده ها تضمین خواهد شد. همچنین به علت اینکه منبع درآمد مستمری برای مردم خواهد بود، تعلق خاطری به وجود خواهد آمد که در نهایت منجر به حفاظت مستمر منبع تولید (جنگل) خواهد شد. انجام این اصل بدون شناخت ویژگیهای کمی و کیفی فرآورده های غیرچوبی جنگل و شناسایی روش صحیح بهره برداری از این محصولات امکان پذیر نخواهد بود. جنگل های زاگرس رویشگاه یکی از گونه های درختی با ارزش به نام پسته وحشی (بنه) می باشد که از گذشته های دور مورد بهره برداری ساکنین این مناطق قرار می گرفته است. هدف از این تحقیق شناخت اهمیت محصولات فرعی گونه های درختی مختلف در سطح جنگل ها و نیز شناساندن اهمیت درختان در کاربری هایی مانند تعلیف دام، حفاظت و جلوگیری از فرسایش، تلطف آب و هوا و غیره می باشد.

استحصال و بهره برداری شیره سقز از ارکان مهم اقتصادی بسیاری از خانوارهای جنگل نشین است. اما این بهره برداری در اکثر مناطق بر اساس تجربیات محلی و به صورت سنتی انجام می شود و موجبات ایجاد زخم ها و شیارهایی بر روی تنه درختان بنه و ضعف

فیزیولوژیک آنها و در شرایط حادثتر سبب خشکیدگی درختان می گردد. دودمان کوشکی (۱۳۸۸) بر این بتور است که با توجه به اهمیت محیط زیستی این گونه مانند حفظ آب و خاک، تلطیف آب و هوا و غیره از یک سو و اهمیت اقتصادی آن از سوی دیگر، شناساندن ارزش اقتصادی بنه بر خصوصیات مورفولوژیک این گونه با ارزش را امری ضروری می سازد. شرکت های مختلف در صنایع دیگر به ضرورت محاسبه ارزش افزوده در زنجیره ارزش تولید پی برده و تحقیقاتی صورت داده اند ولی در صنعت جنگلداری به تحلیل زنجیره ارزش بنه در جنگل های استان ایلام خیلی پرداخته نشده است و انجام تحقیقی در این زمینه بسیار ضروری است.

جنگل های غرب ایران به عنوان بخش وسیعی از جنگل های ایران، به واسطه داشتن ویژگی های خاص خود ناحیه رویشی منحصر به فردی را به وجود آورده اند. از مهم ترین گونه های درختی زاگرس پسته وحشی یا بنه آبه عنوان یکی از گونه های بومی ایران نقش بسیا ر مهمی را در پوشش گیاهی زاگرس ایفا می نماید، این گونه، درختی است دو پایه، سازگار با آب و هوای خشک، مناسب زمین های سبک و سنگلاخی و کاملاً نورپسند که باعث شده بیشتر در شیب های جنوبی دیده شود. در میان محصولات، درخت بنه سقز بالاترین سهم را دارا می باشد و همواره بهره برداری فراوانی از آن می شود. همین امر موجب شده که زادآوری این گونه به خطر بیفتد(باده یان و همکاران، ۱۳۹۶).

بنه (پسته وحشی) با ارزش و اهمیت اقتصادی وافر و پراکنش مناسب در سطح جنگل های استان ایلام؛ توان اکولوژیکی مضاعفی برای جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها و ایجاد تعلق خاطر و وابستگی معیشتی به این منابع تجدید شونده را تمهید نموده و موجب گردیده تا با ترشح شیره سقز، تولید میوه بنه و فواید متعدد دیگر، زمینه را برای ترغیب بهره برداران به لحاظ تقویت بخش سرمایه گذاری خصوصی و تعاونی مهیا کند و اهداف حفظ، اصلاح، توسعه و احیای منابع طبیعی به نحوی مطلوب و بهینه با مشارکت عمومی اعضا و سرمایه گذاران حفظ گردد. بدون شک تحلیل زنجیره ارزش اقتصادی بنه از این مواهب خدادادی به مردم با رعایت اصول و موازین علمی و فنی و با نظارت صحیح منابع طبیعی استان نقش مهمی در ترویج واقعی منابع طبیعی و اجرای سیاست ها و راهبردهای علمی بر گستره این منابع بوده که خود می تواند زمینه ساز تاثیر مثبت بر رونق اقتصادی مناطق روستایی، شهری و در نتیجه افزایش سهم و جایگاه منابع طبیعی در اقتصاد ملی باشد.

باتوجه به اهمیت فوق العاده تحلیل زنجیره ارزش بنه در صنایع جنگل داری استان ایلام، پژوهش حاضر به تحلیل زنجیره ارزش بنه در جنگل های استان ایلام می پردازد. در این تحقیق پژوهشگر در پی آن است که به این سوال اساسی پاسخ دهد که عوامل مدیریتی و آموزشی - ترویجی چه نقشی بر زنجیره ارزش بنه جنگل های استان ایلام دارند؟
درارتباط با موضوع تحقیق حاضر تحقیقات اندکی به صورت پراکنده انجام شده است که به پاره ای از آنها اشاره می گردد.

³Pistacia atlantica subs Mutica

حسین زاده و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان، تحلیل ضریب تجمع زنجیره ارزش فرآوری چوب صنوبر در ایران، با هدف تحلیل زنجیره ارزش چوب صنوبر و استفاده از نتایج در راستای بهبود آن انجام دادند. به منظور تعیین زنجیره ارزش چوب صنوبر از چارچوب تحلیل زنجیره ارزش پورتر استفاده شد. جامعه آماری برای شناسایی زنجیره های ارزش چوب صنوبر شامل ۷۶ متخصص فعال در زمینه بخش های مختلف زنجیره ارزش چوب صنوبر بود. تحلیل زنجیره ارزش به کمک ضریب تجمع انجام شد. به کمک این روش شرایط اقتصادی محلی زنجیره ارزش صنوبر نسبت به شرایط اقتصادی زنجیره ارزش صنوبر در کشور مورد ارزیابی قرار گرفت. به کمک نظر متخصصین و با استفاده از پرسشنامه، صنایع مهمی که از چوب صنوبر به عنوان ماده اولیه استفاده می کنند، مشخص گردید. بیشترین مقدار ضریب تجمع زنجیره ارزش چوب صنوبر، با مقدار ۲/۷۲ متعلق به استان گلستان و کمترین مقدار ضریب تجمع زنجیره ارزش چوب صنوبر، با مقدار ۰/۲۴ متعلق به استان هرمزگان بود. استان های شمالی کشور (گلستان، گیلان و مازندران) بیشترین مقدار ضریب تجمع را داشتند. ضریب تجمع مربوط به زنجیره ارزش چوب صنوبر در استان های گلستان، گیلان و مازندران به ترتیب برابر ۲/۱۹، ۲/۳ و ۲/۳ بود. ضریب تجمع مربوط به زنجیره ارزش استان های زنجان، آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و کردستان که از تولیدکنندگان عمده چوب صنوبر هستند، به ترتیب برابر ۰/۳۶، ۰/۴۷، ۰/۶۵ و ۰/۸۴ بود.

پربار (۱۳۹۴) پژوهشی تحت عنوان "تحلیل زنجیره ارزش صنوبر در استان کردستان با هدف ارائه بهترین راهبردهای بهسازی" انجام داد نتایج این تحقیق حاکی از آن بود که با توجه به افزایش جمعیت، تقاضا برای مصرف چوب نیز در حال افزایش است. سرعت شتابان پیشرفت علم و فناوری، افزایش مصرف چوب را به طور مضاعف در پیش رو قرار داد. تامین این نیاز در نگاه نخست، از دیر باز معطوف به جنگل ها بود. جنگل ها به دلایل عدیده با کاهش تولید روبرو شده و تامین این نیاز فراوان به چوب، با کشت درختان تند رشد (صنوبر، اکالیپتوس، پالونیا ...) تحت عنوان زراعت چوب ممکن می باشد. صنایع چوب، چوب زیادی را مصرف می کنند و به منابع فراوان ماده اولیه چوبی نیاز دارند. این صنایع با رویکرد مصرف چوب صنوبر، می توانند به فعالیت های تولیدی ادامه دهند. با توجه به وسعت و اهمیت صنوبرکاری و نقش آن در اقتصاد استان کردستان، مطالعه در زمینه بررسی زنجیره ارزش این محصول ضروری است. با ترسیم زنجیره ارزش جامع و شناسایی فقدان های موجود، شرایط تکمیل زنجیره ارزش در استان مورد بررسی قرار گرفت. از آنجایی که بهبود زنجیره ارزش عاملی برای توسعه زراعت صنوبر خواهد شد. در ابتدا تحلیل حلقه های زنجیره ارزش چوب صنوبر در استان کردستان به کمک روش تحلیل ضریب تجمع انجام شد. در این تحقیق با این روش شرایط منطقه ای زنجیره ارزش صنوبر در استان کردستان نسبت به شرایط زنجیره ارزش صنوبر در کشور مورد ارزیابی قرار گرفت. در نهایت با توجه به فقدان های موجود در زنجیره ارزش استان، زنجیره های ارزش مناسب برای توسعه شد.

حسین زاده (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان تحلیل مدل زنجیره ارزش صنوبر در استان آذربایجان غربی با هدف بهسازی آن، با توجه به وسعت و اهمیت صنوبرکاری و نقش آن در اقتصاد استان آذربایجان غربی، در زمینه بررسی زنجیره ارزش این محصول ضروری است. با ترسیم زنجیره ارزش جامع و شناسایی فقدان های موجود، شرایط تکمیل زنجیره ارزش در استان مورد بررسی قرار گرفت. میر محمد صادقی و کشتبان (۱۳۸۶)، پژوهشی تحت عنوان "زنجیره ارزش و سبک های مدیریت پروژه" انجام داد نتایج حاکی از آن است که مدیریت ارزش در طول دوران توسعه خویش توانسته است اهداف خاصی را برای خود متبلور سازد که یکی از مهمترین این اهداف کاهش هزینه های اجرایی پروژه با حفظ کیفیت مورد نظر مشتری بوده است، ولی امروزه پروژه ها در محدوده های فراتری از گذشته تعریف می شوند و دولتهای مختلف بیشتر به دنبال مفهوم جدیدی به نام ارزش پول هستند. شکل دهی و بهره گیری از تیم ارزش مناسب، برگزاری فرآیند مدیریت ارزش در زمان مناسب، گسترش و ایجاد چالش در سیستم ارزش پروژه با توجه به برنامه ریزی استراتژیک سازمان یا اهداف کسب و کار سازمان، شناسایی ارزش پروژه جهت گسترش سیستم ارزش پروژه و ایجاد چالش در آن با بهره گیری از سبک مدیریت ارزش جدید مثل SS ۴ می تواند کارفرمایان پروژه های عمرانی را در دستیابی به ارزش پول هر چه بیشتر با استفاده از سبک های مدیریتی مهندسی ارزش یاری رساند.

منصوری و باده یان (۱۳۹۳)، به بررسی اقتصادی بهره برداری سقز در جنگلهای شهرستان خرم آباد پرداختند که نتایج این تحقیق نشان داد استفاده از توان بالقوه مناطق جنگلی و معرفی توان تولید محصولات فرعی آن می تواند کمک موثری در ایجاد انگیزه لازم برای حفاظت و توسعه جنگلهای زاگرس و از طرف دیگر ادامه حیات اقتصادی و اجتماعی ساکنان آن مناطق باشد. کمان رودی و سیبی (۱۳۹۱)، در پژوهشی به بررسی پتانسیل محصولات فرعی درخت بنه در استان کردستان پرداختند. نتایج نشان داد که بررسی ها نشان داد که در میان محصولات درخت بنه، سقز بالاترین سهم را دارا می باشد و همواره بهره برداری فراوانی از آن می شود. همین امر موجب شده که زادآوری بنه به خطریفتد. بنابراین به جای متوقف کردن بهره برداری از این درخت میتوان از دیگر محصولات آن استفاده کرد که حتی ارزش اقتصادی بالاتری را نیز نسبت به سقز برخوردار می باشند. روغن و میوه بنه از محصولاتی هستند که علاوه بر ارزش دارویی، ارزش اقتصادی فراوانی نیز می باشند که سالانه می تواند منبع درآمد مهمی برای ساکنان این مناطق باشد. قنبری و همکاران (۱۳۸۹)، در تحقیقی با عنوان برآورد میزان تولید میوه درختان زغال اخته و فندق در جنگلهای ارسباران پرداخت. در این مطالعه برای برآورد میزان تولید سالانه، از روش خط نمونه (ترانسکت) استفاده شد و تعدادی درخت به صورت منظم تصادفی انتخاب و به منظور برآورد میزان همبستگی و برقراری رابطه بین مشخصه ها، میوه این درختان و مشخصه های قطر تاج، ارتفاع تاج و تعداد جست در هر پایه اندازه گیری شده. در مرحله بعد، مدل مناسب برای برآورد میزان میوه تولیدی برآزش شده و سپس برآورد تولید میوه با استفاده از مدل های برآزش شده برای زغال اخته و فندق انجام گرفت. برای انجام تحلیل آماری از رویه همبستگی و مدل خطی تعمیم یافته، نرم افزار، استفاده شد. در نهایت میزان میوه تولیدی زغال اخته ۹۱۴ کیلوگرم و فندق ۳۹۵ کیلوگرم در هکتار برآورد شد. در این قسمت تاثیر فروش میوه زغال اخته و فندق بر درآمد روستاییان آورده شود. احمدی لشکناری و همکاران (۱۳۸۸)، در تحقیقی با عنوان معرفی اقتصادی ترین محصولات غیرچوبی جنگلهای زاگرس شمالی جنگلهای آرمرده شهرستان بانه پرداخته است. با توجه به اهمیت موضوع، کلیه روستاها و کخ های موجود در جنگل آرمرده که بالغ بر ۱۰ که و ۴۴ خانوار است مورد بررسی قرار گرفته و جامعه آماری مطالعه را تشکیل دادند داده های تحقیق مربوط به سال ۱۳۸۶ می باشد، نتایج حاصله نشان داد که محصولات غیرچوبی منطقه ی مورد مطالعه به ترتیب اهمیت عبارتند از گه لا، گز و، مازو، و شیره سقز هستند ارزش اقتصادی کل محصولات برداشت شده توسط خانوارهای نمونه در سالی که این مطالعه انجام شده بالغ بر ۶۶۵۸۱۲۶۰۰ ریال است. بهمنی و همکاران (۱۳۸۸)، در تحقیقی با عنوان معرفی بهره برداری روستاییان از محصولات غیر چوبی پسته وحشی جنگلهای شهرستان مرو دشت به این نتیجه رسیدند که مهمترین محصول غیر چوبی منطقه میوه درختان پسته وحشی است، که بیشترین درآمد محلی نیز از فروش این محصول بدست می آید و همچنین علاوه بر میوه می توان به صمغ حاصل از درختان پسته وحشی اشاره کرد که مردم بومی فقط از ترشحات طبیعی این درختان استفاده می کنند و اینکه در صورت تهیه و اجرای طرح های بهره برداری متناسب با ظرفیت و پتانسیل منطقه در قالب قرارداد رعایت اصول و ضوابط موجود می توان درآمد و سود قابل توجهی از آن بدست آورد..

مهدوی و همکاران (۱۳۸۷)، در تحقیقی با عنوان بررسی محصولات غیرچوبی جنگل و روشهای بهره برداری از آنها در شهرستان کامیاران به این نتیجه رسید که مردمان روستائی و جنگل نشین با توجه به اینکه بیشترین هزینه را در زمینه محصولات غیرچوبی متقبل می شوند اما عواید دریافتی آنها در حداقل میزان است و واسطه ها و دلالان بیشترین منفعت را می برند. همچنین در این تحقیق با در نظرگرفتن هزینه ها و درآمدها بیشترین سود حاصله مربوط به بهره برداری سقز بوده است که نقش مهمی در بهبود وضعیت اقتصادی- اجتماعی و معیشتی روستائیان و جنگل نشینان منطقه دارد. حسن جهانبازی گوجانی و همکاران (۱۳۸۵) نتایج تحقیق خود را با عنوان بررسی توان جنگلهای چهارمحال و بختیاری در زمینه تولید بذر بنه و اثر اقتصادی آن بر زندگی جنگل نشینان، بیان نمودند با افزایش قطر برابر سینه میزان تولید بذر رسیده و بذر کل افزایش می یابد، اما نسبت بذر رسیده به بذر کل در طبقات قطری ۱۵ و ۲۰ سانتی متری بیشتر از سایر طبقات می باشد. بنابراین می تواند منبع درآمد خوبی برای روستاییان باشد. خالدی (۱۳۸۰)، در تحقیقی درباره سودآوری سقز خام بعنوان یکی از محصولات غیرچوب جنگلهای زاگرس در منطقه هورامان پاوه انجام دادند، مشخص کرد ندکه سقز خام به عنوان

یکی از فراورده های مهم درختان بنه از ارزش اقتصادی زیادی بویژه در منطقه هورامان برخوردار است، در این میان سودآوری و ایجاد اشتغال و سقرگیری در سطح منطقه به منظور برنامه ریزی های اقتصادی منطقه ای از اهمیت بالائی برخوردار است. ابراهیمی (۱۳۸۰)، در تحقیقی با عنوان بررسی وضعیت اقتصادی- اجتماعی بهره برداران سقر در منطقه اورامانات بیان نمودند رزین یا صمغ درخت بنه منبع درآمد و معیشت تعداد زیادی از ساکنین منطقه است. بهره برداران این محصول در منطقه از دیرباز به امر استحصال رزین و سقر پرداخته اند.

کریمی راد و همکاران (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان میزان تولید و برداشت میوه بنه و جایگاه آن در تغذیه و امرار معاش ساکنان منطقه، وضعیت بهره برداران و مبادله کنندگان بنه و میزان روغن قابل استخراج آن در ایلام بیان نمودند که میزان تولید سالانه میوه را از طریق آماربرداری تعیین و هر هکتار به طور متوسط ۵۰ کیلوگرم میوه تولید می کند.

هانری و همکاران (۲۰۱۵) پژوهشی تحت عنوان لجستیک یکپارچه و مدیریت زنجیره ارزش. نگرشی نو به طراحی زنجیره ارزش انجام دادند هدف این پژوهش آن است که این مدل و روش در صورت امکان به عنوان ابزاری برای به کارگیری موارد یکسان در یکپارچگی لجستیک استفاده شود. در خلال کار پروژه، ما فهمیدیم نیازمند نگرشی قابل ملاحظه در تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش هستیم. با استفاده از مدل پورتر و سایر تئوری های مرتبط و براساس مباحث و گفتگوهای انجام شده با نمایندگانی از شرکت های شرکت کننده در تحقیق، مابه سمت ایجاد یک مدل فرآیند گرا برای این نوع از زنجیره های ارزش حرکت کردیم. از این منظر، این مطالعه جنبه های جالبی راجع به مدل را در نظریه ما خیلی واضح و آشکار بیان کرده است. این مقاله، مدل جهت دار فرآیندی و برخی از ویژگی های آن و فرآیند استنتاج در نتایج مباحث ما برای استفاده از این نوع نگرش به زنجیره ارزش را ارائه می کند.

نتایج حاصل از تحقیق کلیفورد (۲۰۱۲) حاکی از پذیرش فرض اثرگذاری هر دو عامل مذکور بر افزایش میزان پیوستن بنگاه های خرد، کوچک و متوسط به زنجیره های ارزش می باشد. علاوه بر مشخص شدن میزان کمی اثرگذاری این عوامل مشاهده شد که حضور واحدهای ارائه دهنده خدمات کسب و کار، نقش پررنگ تری در اتصال بنگاه ها به زنجیره های ارزش دارد. این در حالی است که مطالعات پژوهشی صرفاً به تشریح نقش استانداردهای بین المللی پرداخته اند و بر اهمیت و نقش ارائه دهندگان خدمات کسب و کار تأکیدی صورت نپذیرفته است. علت برتری نسبی ارائه دهندگان خدمات را می توان در شکاف قابل توجه میان توانمندی های بنگاه های تأمین کننده و نیازهای بنگاه های دارای قدرت حاکمیت در زنجیره های ارزش جستجو کرد. به علاوه اثرگذاری جمعی بنگاه های ارائه دهنده خدمات کسب و کار بر بنگاه های فعال در یک منطقه، خود عامل دیگری است که کارایی بیشتر آنها در تسهیل ادغام بنگاه در زنجیره های ارزش را تصدیق می نماید. اثبات چنین نقشی از سوی ارائه دهندگان خدمات کسب و کار در توسعه حوزه جغرافیایی تعاملات اقتصادی بنگاه ها و تسهیل دسترسی آنها به بازارهای فرامنطقه ای، حوزه جدیدی از ادبیات را مطرح می سازد.

مک مولان (2013)، در پژوهشی تحت عنوان "نوآوری در زنجیره ارزش" به این نتیجه دست یافتند که مدیران شرکت های بزرگ به دنبال این هستند که چرا نوآوری بهتری ندارند. آنها باید نقاط ضعف و چالش های بزرگ و کوچکشان را توسعه دهند و راههای رسیدن به اهداف را پیدا کنند. برای همین به چهارچوبی جامع اشاره دارد به نام زنجیره ارزش، این زنجیره استنتاج شده از یافته های ۵ پروژه تحقیقی بزرگ روی زنجیره ارزش که در دهه اخیر صورت گرفته است. مطالعات وسیع نشان می دهد ره آورد این نوآوری را در سه فاز: اندیشه عمومی، پیشرفته و انتشار مفهوم توسعه یافته هاست. مدیران همواره ۶ بخش مهم را پیشرو دارند: منابع داخلی- انتخاب- توسعه و گسترش و تداخل منابع که هر کدامشان مرتبند با زنجیره ارزش، همراه با بکارگیری زنجیره ارزش ممکن است یک یا چند فعالیت باشد که باعث قدرت شرکتند و یک یا چند فعالیت که مرتبند با ضعف شرکت.

دیک (۱۹۹۴)، در تحقیقی با عنوان تاثیر محصولات غیرچوبی جنگل در اقتصاد قبایل روستایی در سه روستا از توابع گوندیای هندوستان انجا شد. داده های پایه از طریق پرسشنامه توسط تیم نظارت و ارزیابی naip جمع آوری شد. دو پرسشنامه مختلف برای جمع آوری

⁴Mahesh Masket

مشخصات روستاها م خانوارها استفاده شد. ارزیابی ها با بررسی مشارکتهای مردمی در فعالیتهای نظیر جمع آوری، بهره برداری و بسته بندی محصولات غیرچوبی در این مناطق و سهم کلی محصولات فرعی در درآمد آنها انجام شد. نتایج نشان داد محصولات غیرچوبی جنگل باعث افزایش سطح درآمد روستاییان و بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و ایجاد فرصتهای شغلی شده و باعث می شود که روستائینان در حفاظت از جنگل پیشقدم شوند.

آزال و ساتی (۲۰۱۳)، بیان کردند ساکنان این مناطق درآمدی که از طریق محصولات غیر چوبی بدست می آورند بسیار زیاد است. آنها محصولاتی مانند هیزم و زغال چوب و کاهگل را مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفتند که این محصولات به عنوان یک منبع درآمد اضافی برای افراد محلی بویژه فقیرترین آنها به حساب می آید و اگر دسترسی به این منابع برای ساکنان این مناطق محدود شود باعث افزایش فقر در این مناطق می شود زیرا یکی از عوامل امرار معاش آنها می باشد.

عثمان و هامینگتون (۲۰۱۳)، بیان کردند که دو منبع اصلی برای تامین معیشت و غذا ساکنان این مناطق وجود دارد: کشاورزی و محصولات غیرچوبی جنگل نتایج نشان داد که محصولات کشاورزی به دلایلی مثل کاهش حاصلخیزی خاک، کاهش بارندگی و خشکسالی های مکرری که در این مناطق اتفاق می افتد نمی تواند به عنوان یک منبع دایمی درآمد برای آنها به حساب آید. ولی محصولات غیرچوبی دارای این محدودیت ها نمی باشد. در نتیجه محصولات غیر چوبی اثرات مهمی بر درآمد و اشتغال زایی دارند.

گی و همکاران (۲۰۰۸)، در تحقیق خویش نشان دادند که دانش محصولات غیرچوبی یک سیاست مهم در فرآیند ساختن مدیریت پایدار می باشد که درحفظ تنوع بیولوژیکی مؤثر است. در این تحقیق سعی شده با توجه نقش تعیین کننده و مؤثر محصولات غیرچوبی در درآمد و توسعه روستائیان به بررسی میزان وابستگی بهره برداران به محصولات غیرچوبی پرداخته و اهمیت و ارزش آنها در معیشت خانوارهای روستائی تعیین گردد.

کوسیک و کاربلان (۲۰۰۹)، در مطالعه ای بیان نمودند که جمع آوری تجاری محصولات غیرچوبی اغلب همبستگی با ویژگیهای خانوار مانند شاخص کار و مشارکت نیروی کار زن دارد. آنها به این نتیجه رسیدند که در بین گروه های مختلف شغلی، میزان وابستگی به محصولات غیرچوبی دارای اختلاف معنی داری بوده و افراد بدون شغل دارای وابستگی بیشتری نسبت به سایرین بودند. این افراد بدلیل تأمین نیازهای اقتصادی خود بیشتر به جمع آوری و فروش محصولات روی می آورند. در صورتیکه سایر افراد اعم از کشاورز، دامدار و افراد دارای مشاغل آزاد بدلیل داشتن شغل و نیاز کمتر در مواقع بیکاری خود اقدام به جمع آوری و برداشت محصولات می کنند.

بولمر (۲۰۱۳)، در پژوهشی به بررسی اثر درآمد نقدی حاصل از فروش محصولات فرعی جنگل (هیزم، زغال، گیاهان دارویی، میوه ها و بذرهای جنگلی) در اقتصاد خانوارهای روستایی پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که این درآمد می تواند نابرابری درآمد را کاهش دهد.

زاکوتس (۲۰۱۳)، اهمیت محصولات غیرچوبی را از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی قرار داده و به نقش این محصولات در اقتصاد و تأمین معاش خانواده های کم درآمد نیجریه اشاره می کند. استفاده های داروئی، غذایی، صنایع دستی و رنگری بخشی از وابستگی های این مردمان به این تولیدات هستند و تأکید کردند که عدم قانونگذاری صحیح، اطلاع کم از چگونگی استفاده از محصولات، نبود بازار و عدم امکان صادرات از عوامل اصلی عدم توجه به محصولات غیرچوبی و توسعه آنها می باشد. توین و همکاران (۲۰۰۸)، با بررسی مدیریت و سهم معیشت روستائیان از محصولات غیر چوبی نشان دادند که محصولات غیر چوبی باعث ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنین جنگل ی گردند. بعنوان مثال محصولات غیرچوبی در مناطق مدهایاپرداش و ماهاراشترای هند سالانه به ترتیب ۷۰۰ و ۱۱۵ میلیون دلار درآمد داشته است در حالیکه درآمد بدست آمده از چوب های تجاری در این مناطق به ترتیب ۷۲ و ۲۹ میلیون دلار بوده است.

⁵Akhter et al

⁶Anh, and Quang

⁷Mahapatara et al

اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی و واکاوی نقش عوامل مدیریتی - سیاستی و آموزشی - ترویجی بر زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام می باشد. در راستا تحقق اهداف کلی اهداف ویژه زیر مد نظر قرار گرفته است:

۱. بررسی نقش عامل مدیریتی-سیاسی بر زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام
۲. بررسی نقش عامل آموزشی - ترویجی بر زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام

روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیقات تحلیلی است و از نظر هدف کاربردی است چرا که به تحلیل زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در جنگل های استان ایلام می پردازد. از نظر گردآوری داده ها میدانی است چرا که با استفاده ابزار پرسشنامه و به روش مصاحبه حضوری انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل بهره برداران بنه که تحت پوشش تعاونی برداشت محصولات فرعی جنگل و مرتع تا حد امکان درختان بنه موجود در جنگل های استان و همچنین شرکت تعاونی های فعال در زمینه بهره برداری از محصولات غیرچوبی این درختان هستند. که بر اساس اعلام سازمان جهاد کشاورزی استان ایلام مجموعاً تعداد ۴۳ شرکت تعاونی بهره برداری از محصولات فرعی جنگلی با عضویت یک هزار و پانصد نفر در سطح استان تشکیل و ثبت شده است. از این میان ۶۵۰ نفر بهره برداران بنه می باشد. از آنجایی که در پژوهش بطور غالب بدلیل اینکه جمع آوری اطلاعات از همه اعضای تشکیل دهنده یک جامعه، بسیار مشکل است و توانایی انجام تحقیق روی کل جامعه وجود ندارد محققین ناگزیر از گزینش نمونه از جامعه اصلی می باشند لذا پژوهشگران با توجه به چنین واقعیتی درصدد بر می آیند که از طریق نمونه گیری اطلاعات احتمالی را با استفاده از تحلیل داده های بدست آمده پیرامون نمونه بدست آورند و در نهایت از طریق تعمیم این اطلاعات به جامعه اصلی منتسب نمایند. در این پژوهش از روش نمونه گیری تصادفی در دسترس استفاده شده است.

نمونه لازم با توجه به جمعیت جامعه ی آماری و بر اساس فرمول کوکران، ۲۴۲ نفر تعیین شده است. روش نمونه گیری نیز نمونه گیری تصادفی طبقه ای می باشد.

برای جوامع محدود مقدار حجم نمونه از فرمول کوکران به صورت زیر محاسبه می شود (رفعی پور، ۱۳۷۸).

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = \frac{\frac{1/96^2 \times 0/5 \times 0/5}{0/05^2}}{1 + \frac{1}{650} \left(\frac{1/96^2 \times 0/5 \times 0/5}{0/05^2} - 1 \right)} = 242$$

در این فرمول، t مقدار احتمال نرمال استاندارد (که براساس جدول احتمال های نرمال استاندارد استخراج می شود)، d حداکثر خطای مجاز، p احتمال موفقیت و q احتمال عدم موفقیت را نشان می دهد. در پژوهش حاضر، میزان حداکثر خطای مجاز ۰/۰۵، مقدار آمار t در سطح اطمینان ۰/۹۵ برابر با ۱/۹۶، و میزان موفقیت و عدم موفقیت ۰/۵ در نظر گرفته شده است تا حاصل ضریب pq حداکثر مقدار نمونه را در اختیار قرار دهد. متغیرهای مدیریتی - سیاستی و آموزشی - ترویجی متغیرهای مستقل و زنجیره ارزش متغیر وابسته می باشد. ابزار اصلی گردآوری داده های تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بوده که از چهار بخش متغیرهای فردی (۵ گویه)، عوامل مدیریتی - سیاستی (۱۶ گویه)، آموزشی - ترویجی (۴ گویه) و متغیرهای تشکیل دهنده زنجیره ارزش بنه (۹ گویه) بوده است. در جهت نیل به روایی محتوایی و بر اساس پرسشنامه از نظرات صاحب نظران و کارشناسان خبره در زمینه موضوع مورد بررسی استفاده گردید و پرسشنامه تحقیق مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفت. در نهایت پس از اعمال نظر اساتید گروه مدیریت و کارشناسان کشاورزی و خبرگان و اصلاح پرسشنامه، پرسشنامه نهایی طراحی و در مقیاس گسترده تر توزیع گردید.. در تحقیق حاضر برای سنجش پایایی پرسشنامه از روش مقیاس آلفای کرونباخ استفاده شده است.

فرمول مقیاس آلفای کرونباخ بصورت زیر می باشد:

$$r_a = \frac{N}{N-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right)$$

r_a : ضریب پایایی پرسشنامه

N : تعداد سؤالات پرسشنامه

S_i^2 : واریانس پاسخ های داده شده به سؤال i ام

$\sum S_i^2$: واریانس کل پاسخ های پرسشنامه (خاکی، ۱۳۸۷).

به منظور تعیین پایایی، ۲۰ پرسشنامه توسط جامعه آماری غیر از جامعه آماری اصلی تکمیل و مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت از طریق نرم افزار آماری SPSS/Win16 ضرایب آلفا کرونباخ $0.71 \leq \alpha \leq 0.89$ برای پرسشنامه محاسبه گردید، که این ضریب از نظر آماری قابل قبول می باشد

یافته ها

آمار توصیفی:

۸۹ نفر با ۳۶/۸ درصد فراوانی کمتر از ۳۰ سال، ۷۶ نفر با ۳۴/۱ درصد فراوانی ۳۰-۴۵ سال، ۵۴ نفر با ۲۲/۳ درصد فراوانی ۴۵-۶۰ سال و ۲۳ نفر با ۹/۵ درصد فراوانی بیشتر از ۶۰ سال سن داشته اند. ۱۳۳ نفر با ۵۵ درصد فراوانی مرد و بقیه زن بودند. ۱۴۶ نفر با ۶۰/۴ درصد فراوانی متأهل و بقیه مجرد بودند. بیشترین فراوانی مربوط به تحصیلات فوق دیپلم و لیسانس با ۲۷/۳ درصد بوده است. ۲۷ نفر با ۱۱/۱ درصد فراوانی کمتر از ۵ سال، ۴۷ نفر با ۱۹/۴ درصد فراوانی ۵-۱۰ سال، ۷۲ نفر با ۲۹/۸ درصد فراوانی ۱۰-۱۵ سال، ۳۱ نفر با ۱۲/۹ درصد فراوانی ۱۵-۲۰ سال و ۶۵ نفر با ۲۶/۸ درصد فراوانی بیشتر از ۲۰ سال سابقه فعالیت داشته اند. ۹۳ نفر با ۳۸/۵ درصد فراوانی از طریق شرکت در دوره های آموزشی و ترویجی برگزار شده توسط اداره منابع طبیعی و آبخیزداری دانش فنی در ارتباط با برداشت بنه کسب کرده بودند.

تاثیر عوامل مدیریتی - سیاستی بر زنجیره ارزش بنه:

به منظور بررسی عامل مدیریتی و سیاستی به عنوان متغیر مستقل از دیدگاه پاسخگویان، ۱۶ گویه طراحی شده و از مخاطبین خواسته شده تا پاسخ های خود را در این زمینه در یک طیف ۵ گزینه ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) بیان کنند. جدول (۱) فراوانی و درصد پاسخ های کلیه افراد مورد مطالعه را در مورد هر گویه نشان می دهد

جدول (۱) توزیع فراوانی نمونه آماری تحقیق بر حسب عامل مدیریتی و سیاستی (n=۲۴۲)

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	عامل مدیریتی و سیاستی
132	53	38	10	9	فراوانی
54.5	21.9	15.7	4.1	3.7	درصد
9	53	107	40	33	فراوانی
3.7	21.9	44.2	16.5	13.6	درصد
78	67	44	48	5	فراوانی
32.2	27.7	18.2	19.8	2.1	درصد
161	23	43	15	-	فراوانی
66.5	9.5	17.8	6.2	-	درصد
88	67	53	24	10	فراوانی
36.4	27.7	21.9	9.9	4.1	درصد
-	64	50	103	25	فراوانی
-	26.4	20.7	42.6	10.3	درصد
-	35	78	72	57	فراوانی
-	14.5	32.2	29.8	23.6	درصد
68	78	67	29	-	فراوانی
28.1	32.2	27.7	12.0	-	درصد
64	82	48	34	14	فراوانی
26.4	33.9	19.8	14.0	5.8	درصد
97	44	53	29	19	فراوانی
40.1	18.2	21.9	12.0	7.9	درصد
136	49	28	29	-	فراوانی
56.2	20.2	11.6	12.0	-	درصد
150	35	44	13	-	فراوانی
62.0	14.5	18.2	5.4	-	درصد
146	52	29	15	-	فراوانی
60.3	21.5	12.0	6.2	-	درصد
98	82	33	29	-	فراوانی
40.5	33.9	13.6	12.0	-	درصد
52	74	44	34	38	فراوانی
21.5	30.6	18.2	14.0	15.7	درصد
88	83	51	20	-	فراوانی
36.4	34.3	21.1	8.3	-	درصد
۸۵	۵۹	۵۱	۳۴	۱۳	فراوانی
					جمع

۳۵/۳	۲۴/۴	۲۱	۱۴	۵/۴	درصد
------	------	----	----	-----	------

جدول ۲. اولویت بندی عوامل مدیریتی و سیاستی (n=۲۴۲)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه	حیطه
۱۲	.054	.985	4.35	حمایت مالی از تعاونی ها و کشاورزان در حوزه حفاظت و بهره برداری بانه	عامل مدیریتی و سیاستی
۱۳	.063	1.152	3.80	ضوابط و شرایط بهره برداری درختان بانه باید شفاف باشد	
۱۲	.054	.991	3.75	قوانین مربوط به صادرات، متناسب با حفاظت از درختان بانه است	
۱۲	.054	.979	2.62	قوانین موجود برای حفاظت از پایه های مولد گونه بانه کفایت.	
۱۲	.054	.993	2.37	برای سرمایه گذاری بلندمدت در خصوص بهره برداری درختان بانه به تعاونی ها اهمیت قائل شوند	
۱۱	.۰۵۱	.۹۹۰	2.۳۵	در مورد تخلفات در زمینه بهره برداری درختان بانه برخورد یکسان و مناسب صورت می گیرد.	
۱۰	.۰۴۸	.۹۸۷	2.۳۲	از تجربه قبلی، مهارت و تخصص مدیران تعاونی در بهره برداری درختان بانه استفاده شود	
۹	.۰۴۵	.۹۸۴	2.۲۹	ایجاد ارتباط میان تعاونی های فعال در حوزه بهره برداری بانه	
۸	.۰۴۲	.۹۸۱	2.۲۶	حمایت از تولید محصول بانه در اقلیم های مشابه کشور	
۷	.۰۳۹	.۹۷۸	2.۲۳	حمایت از سرمایه گذاری تعاونی های فعال در حوزه بهره برداری بانه در واحدهای پژوهش و فناوری کشاورزی در قالب خرید سهام، سرمایه گذاری مشترک و ... با هدف توسعه تکنولوژی	
۶	.۰۳۶	.۹۷۵	2.۲۰	فراهم آوردن امکان عرضه و ارائه محصول بانه در نمایشگاه معتبر تخصصی داخلی و بین المللی	
۵	.۰۳۳	.۹۷۲	2.۱۷	حمایت از نوآوری و فناوری های تبدیلی و تکمیلی به منظور افزایش ارزش افزوده بانه قبل صادرات	
۴	.۰۳۰	.۹۶۹	2.۱۴	وضع قوانین و استانداردهای سخت گیرانه در زمینه تقلبات و قاچاق بانه	
۳	.۰۲۷	.۹۶۶	2.۱۱	حمایت از تعاونی های نوآور فعال در حوزه بسته بندی و بازاریابی بین المللی محصول بانه	
۲	.۰۲۴	.۹۶۳	2.۰۸	نیازسنجی دقیق محصول بانه و تدوین نقشه راه توسعه این محصول در بخش کشاورزی	
۱	.۰۲۱	.۹۶۰	2.۰۵	حمایت از تشکیل صندوق های سرمایه گذار خطرپذیر تخصصی در تعاونی های فعال در حوزه حفاظت و بهره برداری بانه	

جدول (۲) به اولویت بندی عوامل مدیریتی و سیاستی می پردازد. در عامل مدیریتی و سیاستی، گویه ی (حمایت از تشکیل صندوق های سرمایه گذار خطرپذیر تخصصی در تعاونی های فعال در حوزه حفاظت و بهره برداری بانه) در رتبه اول و گویه ی (ضوابط و شرایط بهره برداری درختان بانه باید شفاف باشد) در رتبه آخر جواب دهی قرار دارد.

تاثیر عامل آموزشی و ترویجی بر زنجیره ارزش بانه:

به منظور بررسی عامل آموزشی و ترویجی به عنوان متغیر مستقل از دیدگاه پاسخگویان، ۴ گویه طراحی شده و از مخاطبین خواسته شده تا پاسخ های خود را در این زمینه در یک طیف ۵ گزینشی (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) بیان کنند. جدول (۳) فراوانی و درصد پاسخ های کلیه افراد مورد مطالعه را در مورد هر گویه نشان می دهد.

جدول ۳. توزیع فراوانی نمونه آماری تحقیق بر حسب عامل آموزشی و ترویجی (n=۲۴۲)

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	فراوانی	عامل آموزشی و ترویجی
96	69	20	47	10	فراوانی	آموزش مناسب به بهره برداران زمینه ساز بهره برداری اصولی است.
39.7	28.5	8.3	19.4	4.1	درصد	
48	68	54	30	42	فراوانی	تدوین و انتشار کتاب در رابطه با حفاظت و بهره برداری اصولی از درختان بنه و توزیع آن در بین بهره برداران می تواند به توسعه جنگل های اقتصادی استان کمک کند.
19.8	28.1	22.3	12.4	17.4	درصد	
161	34	42	5	-	فراوانی	دوره های آموزش فنی برای بهره برداران برگزار گردد
66.5	14.0	17.4	2.1	-	درصد	
96	69	20	47	10	فراوانی	تشویق سرمایه گذاران نهادی به حمایت از انجام تحقیقات کاربردی در واحدهای تحقیق و توسعه کشاورزی
39.7	28.5	8.3	19.4	4.1	درصد	
۱۰۰	۶۰	۳۴	۳۲	۱۶	فراوانی	جمع
۴۱/۳	۲۴/۸	۱۴	۱۳/۲	۶/۷	درصد	

جدول ۴. اولویت بندی عوامل آموزشی و ترویجی (n=۲۴۲)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه	حیطه
۳	.060	1.098	4.17	دوره های آموزش فنی برای بهره برداران برگزار گردد	عامل آموزشی و ترویجی
۳	.060	1.092	4.16	آموزش مناسب به بهره برداران زمینه ساز بهره برداری اصولی است.	
۱	.056	1.017	4.14	تشویق سرمایه گذاران نهادی به حمایت از انجام تحقیقات کاربردی در واحدهای تحقیق و توسعه کشاورزی	
۲	.057	1.045	4.09	تدوین و انتشار کتاب در رابطه با حفاظت و بهره برداری اصولی از درختان بنه و توزیع آن در بین بهره برداران می تواند به توسعه جنگل های اقتصادی استان کمک کند.	

جدول (۴) به اولویت بندی عوامل آموزشی و ترویجی می پردازد. در عامل عامل آموزشی و ترویجی، گویه ی (تشویق سرمایه گذاران نهادی به حمایت از انجام تحقیقات کاربردی در واحدهای تحقیق و توسعه کشاورزی) در رتبه اول و گویه ی (آموزش مناسب به بهره برداران زمینه ساز بهره برداری اصولی است و دوره های آموزش فنی برای بهره برداران برگزار گردد) در رتبه آخر جواب دهی قرار دارد.

عامل زنجیره ارزش:

به منظور بررسی عامل زنجیره ارزش به عنوان متغیر وابسته از دیدگاه پاسخگویان، ۹ گویه طراحی شده و از مخاطبین خواسته شده تا پاسخ های خود را در این زمینه در یک طیف ۵ گزینه ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) بیان کنند. جدول (۴) فراوانی و درصد پاسخ های کلیه افراد مورد مطالعه را در مورد هر گویه نشان می دهد.

جدول ۴. توزیع فراوانی نمونه آماری تحقیق بر حسب عامل زنجیره ارزش (n=۲۴۲)

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	عامل زنجیره ارزش
48	68	54	30	42	فراوانی
19.8	28.1	22.3	12.4	17.4	درصد
161	34	42	5	-	فراوانی
66.5	14.0	17.4	2.1	-	درصد
126	63	29	14	10	فراوانی
52.1	26.0	12.0	5.8	4.1	درصد
106	83	24	24	5	فراوانی
43.8	34.3	9.9	9.9	2.1	درصد
118	62	9	39	14	فراوانی
48.8	25.6	3.7	16.1	5.8	درصد
116	73	25	28	-	فراوانی
47.9	30.2	10.3	11.6	-	درصد
132	53	38	10	9	فراوانی
54.5	21.9	15.7	4.1	3.7	درصد
9	53	107	40	33	فراوانی
3.7	21.9	44.2	16.5	13.6	درصد
78	67	44	48	5	فراوانی
32.2	27.7	18.2	19.8	2.1	درصد
۱۰۰	۶۲	۴۱	۲۶	۱۳	فراوانی
۴۱/۳	۲۵/۶	۱۷	۱۰/۸	۵/۳	درصد

جدول ۵. اولویت بندی عناصر تشکیل دهنده زنجیره ارزش بنه (n=۲۴۲)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه	حیطه
۵	.054	.985	4.35	بین بهره برداران مواد اولیه و تعاونی اعتماد وجود دارد.	عامل زنجیره ارزش
۶	.063	1.152	3.80	تعاونی در تمام مراحل بهره برداری به اعضاء خدمات ارائه دهد	
۵	.054	.991	3.75	تعاونی نسبت به رقبا بیشتر در کشف استراتژی و تاکتیک های رقبا اتکا دارد	
۵	.054	.979	2.62	تعاونی نسبت به رقبا بر گفتگو با مشتریان هدف اتکا دارد	
۵	.054	.993	2.37	یافتن راهکارهایی برای کاهش هزینه فعالیت های درون و برون سازمانی تعاونی	
۴	.۰۵۱	.۹۹۰	2.۳۵	بررسی ارتباطات و پیوندهای موجود در میان فعالیت های داخلی و ارتباط به فروشندگان و حفاظت و بهره برداری از درختان بنه و زنجیره مشتریان	
۳	.۰۴۸	.۹۸۷	2.۳۲	شناسایی قابلیت ها و فعالیت هایی که برای رضایت مشتری و موقعیت بازاریابی دارند.	
۲	.۰۴۵	.۹۸۴	2.۲۹	یافتن توان بالقوه و حوزه فعالیت به منظور ایجاد کسب ارزش	
۱	.۰۴۲	.۹۸۱	2.۲۶	توسعه فعالیت تعاونی (افزایش تولید) و بررسی بهره برداری از سایر گونه های بنه	

جدول (۵) به اولویت بندی عوامل زنجیره ارزش می پردازد. در عامل عامل زنجیره ارزش، گویه ی (توسعه فعالیت تعاونی) (افزایش تولید) و بررسی بهره برداری از سایر گونه های بنه) در رتبه اول و گویه ی (تعاونی در تمام مراحل بهره برداری به اعضاء خدمات ارائه دهد) در رتبه آخر جواب دهی قرار دارد.

آمار تحلیلی: بررسی روابط میان متغیرها

در این بخش فرضیه های تحقیق به کمک آزمون های آماری مناسب مورد بررسی قرار گرفته اند. از آنجا که فرضیه های تحقیق هم فرضیه های رابطه ای و هم مقایسه میانگین می باشند، لذا از آزمون های آماری اسپیرمن، من ویتنی و کروسکال والیس برای سنجش فرضیات استفاده گردیده است. ولی در ابتدا برای بررسی نرمال بودن داده ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده می شود.

پیش از آنکه روابط بین متغیرها را آزمون کنیم لازم است تا نرمال بودن متغیرها را بررسی کنیم. یکی از روش های بررسی ادعای نرمال بودن توزیع متغیر استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف است. نتایج این آزمون در جدول زیر ارائه شده است.

آیا متغیرهای طراحی شده دارای توزیع نرمال است؟

H₀: متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال هستند.

H₁: متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال نیستند.

جدول (۶) توزیع نرمال متغیرها

نتیجه	سطح معنی داری	آماره آزمون	مؤلفه
توزیع داده ها نرمال نیست	.000	3.893	زنجیره ارزش
توزیع داده ها نرمال نیست	.000	3.106	مدیریتی و سیاستی
توزیع داده ها نرمال نیست	.000	4.026	آموزشی و ترویجی

آزمون فرضیه های رابطه ای:

فرضیه ۱: « بین عامل مدیریتی-سیاسی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام رابطه معنی داری وجود دارد.»

جدول (۷) با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن به بررسی رابطه بین عامل مدیریتی-سیاسی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام می پردازد. سطح معنی داری های به دست آمده ($sig=0/000$) در سطح خطای ۱٪ و در سطح اطمینان ۹۹٪ نشان دهنده این می باشد که میان متغیر عامل مدیریتی-سیاسی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام رابطه معنی داری وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی به دست آمده ($r=0/857$) حاکی از وجود رابطه مثبت میان مدیریتی-سیاسی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام را دارد.

فرضیه ۲: « بین عامل آموزشی و ترویجی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام رابطه معنی داری وجود دارد.»

جدول (۷) با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن به بررسی رابطه بین عامل آموزشی و ترویجی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام می پردازد. سطح معنی داری های به دست آمده ($sig=0/000$) در سطح خطای ۱٪ و در سطح اطمینان ۹۹٪ نشان دهنده این می باشد که میان متغیر عامل آموزشی و ترویجی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام رابطه معنی داری وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی به دست آمده ($r=0/793$) حاکی از وجود رابطه مثبت میان عامل آموزشی و ترویجی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام را دارد.

جدول ۷. ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق

متغیر اول	متغیر دوم	نوع آزمون	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	نتیجه فرضیه
مدیریت منابع انسانی	زنجیره ارزش	اسپیرمن	.730**	0/000	H ₀ رد
آموزشی و ترویجی	زنجیره ارزش	اسپیرمن	.793**	0/000	H ₀ رد

تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه گام به گام:

در این مرحله جهت سنجش نقش جمعی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته از رگرسیون چندگانه به شیوه گام به گام استفاده شده است. روش گام به گام روشی است که در آن قوی ترین متغیرها یک به یک وارد معادله رگرسیونی شده و این کار تا زمانی ادامه می یابد که خطا آزمون معنی داری به ۵ درصد برسد. در این راستا، ۲ متغیر مستقلی که رابطه معنی دار با متغیر وابسته (زنجیره ارزش) داشتند، وارد تحلیل رگرسیونی شدند. این متغیرها عبارتند از: عوامل مدیریتی و سیاسی و عوامل آموزشی - ترویجی. جدول (۸) خلاصه مدل رگرسیونی را نشان می دهد.

جدول ۸ خلاصه مدل رگرسیون

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار تخمین	F آماره	مقدار معنی داری	دوربین- واتسون
۱	.884 ^a	.782	.781	.34574	860.494	.000 ^a	
۲	.955 ^b	.911	.911	.22081	۱۲۲۹,۴۹۳	.000 ^b	

2.029

در این تحقیق جهت نگارش و استفاده از مدل رگرسیونی رعایت مفروضات استفاده از رگرسیون خطی مورد توجه قرار گرفت. به این معنا که جهت بررسی استقلال خطاها از یکدیگر (عدم همبستگی بین خطاها) از آزمون دوربین واتسون به شرح جدول (۸) استفاده گردید. مقدار آماره دوربین واتسون ۲/۰۲۹ بدست آمده است و با توجه به اینکه مقدار این آماره در حد فاصل بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، لذا فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود.

جدول (۹) که جدول ضرایب متغیرها نام دارد، بتا یا بتاها را گزارش می کند. بتا همان ضرایب استاندارد شده است. هرچه بتا (Beta) و تی (t) بزرگتر و سطح معنی داری کوچکتر باشد بدین معنی است که متغیر مستقل (پیش بین) تأثیر شدیدتری بر متغیر وابسته (ملاک) دارد.

جدول ۴-۴۵ ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون

آزمون هم خطی (تولورانس)	سطح معنی داری (sig)	آماره t	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده		مدل
			Beta	خطای استاندارد	B	
	.000	11.615		.105	1.219	عرض از مبدا
۱	.000	29.334	.884	.026	.775	مدیریتی - سیاسی
	.000	6.965		.076	.532	عرض از مبدا
	.000	.324	.721	.134	.259	مدیریتی - سیاسی
۱	.000	.692	.859	.129	.408	آموزشی - ترویجی

در این مطالعه برای سنجش اعتبار مدل و مستقل بودن تغییرات متغیرها از یکدیگر از آزمون هم خطی استفاده شد.

گام اول:

در اولین مرحله متغیری که وارد معادله گردید عوامل مدیریتی - سیاستی بود. در این مرحله ضریب همبستگی ساده برابر با $R=0/884$ و ضریب تعیین برابر با $0/782$ و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر با $0/781$ محاسبه گردیده است و از طرفی دیگر مقدار F حاصل از تجزیه واریانس برابر با $F=860/494$ و سطح معنی داری آن برابر با $sig=0/000$ که در سطح کمتر از یک هزارم معنی دار می باشد. لذا با مشاهده ضریب تعیین تعدیل شده می توان اظهار کرد که متغیر مدیریتی - سیاستی به تنهایی $78/1$ درصد تغییرات در متغیر وابسته را تبیین نموده است. معادله رگرسیونی در گام اول به صورت زیر است:

$$Y=1/219+0/775x_1$$

گام دوم

در این گام پس از متغیر مدیریتی - سیاستی، متغیر آموزشی - ترویجی (X_2) وارد معادله گردید. در این مرحله ضریب همبستگی ساده برابر با $R=0/955$ و ضریب تعیین برابر با $0/911$ و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر با $0/911$ محاسبه گردیده است و از طرفی دیگر مقدار F حاصل از تجزیه واریانس برابر با $F=1229/493$ و سطح معنی داری آن برابر با $sig=0/000$ که در سطح کمتر از یک هزارم معنی دار می باشد. لذا با مشاهده ضریب تعیین تعدیل شده می توان اظهار کرد که متغیرهای مدیریتی - سیاستی، متغیر آموزشی - ترویجی در مجموع $91/1$ درصد تغییرات در متغیر وابسته را تبیین نموده اند. معادله رگرسیونی در گام دوم به صورت زیر است:

$$Y=0/532+0/259x_1+0/489x_2$$

بحث و نتیجه گیری:

هدف از انجام تحقیق حاضر، تحلیل زنجیره ارزش بنه در جنگل های استان ایلام بوده است. جهت بررسی این هدف تمامی بهره برداران بنه استان ایلام به عنوان جامعه آماری مورد بررسی قرار گرفتند. از آنجایی که در این پژوهش بدلیل اینکه جمع آوری اطلاعات از همه اعضای تشکیل دهنده جامعه، بسیار مشکل بود و توانایی انجام تحقیق روی کل جامعه وجود نداشت، ناگزیر از گزینش نمونه از جامعه اصلی استفاده شد. در این پژوهش به روش نمونه گیری تصادفی ساده تعداد ۲۴۲ نفر انتخاب شدند. در مرحله بعد متغیرهای مستقل با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته در قالب ۵۶ گویه مورد بررسی قرار گرفتند. در مرحله اول پرسشنامه به صورت آزمایشی بر روی ۳۰ نفر از بهره برداران اجرا شد و روایی و اعتبار آن نیز به دست آمد و سپس در مرحله دوم به صورت نهایی به مرحله اجرا درآمده است. داده های استخراج شده از پرسشنامه ها با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۸۹ نفر با ۳۶/۸ درصد فراوانی کمتر از ۳۰ سال، ۷۶ نفر با ۳۴/۱ درصد فراوانی ۳۰-۴۵ سال، ۵۴ نفر با ۲۲/۳ درصد فراوانی ۴۵-۶۰ سال و ۲۳ نفر با ۹/۵ درصد فراوانی بیشتر از ۶۰ سال سن داشته اند. ۱۳۳ نفر با ۵۵ درصد فراوانی مرد و بقیه زن بودند. ۱۴۶ نفر با ۶۰/۴ درصد فراوانی متأهل و بقیه مجرد بودند. بیشترین فراوانی مربوط به تحصیلات فوق دیپلم و لیسانس با ۲۷/۳ درصد بوده است. ۲۷ نفر با ۱۱/۱ درصد فراوانی کمتر از ۵ سال، ۴۷ نفر با ۱۹/۴ درصد فراوانی ۵-۱۰ سال، ۷۲ نفر با ۲۹/۸ درصد فراوانی ۱۰-۱۵ سال، ۳۱ نفر با ۱۲/۹ درصد فراوانی ۱۵-۲۰ سال و ۶۵ نفر با ۲۶/۸ درصد فراوانی بیشتر از ۲۰ سال سابقه فعالیت داشته اند. ۹۳ نفر با ۳۸/۵ درصد فراوانی از طریق شرکت در دوره های آموزشی و ترویجی برگزار شده توسط اداره منابع طبیعی و آبخیزداری دانش فنی در ارتباط با برداشت بنه کسب کرده بودند.

سطح معنی داری های به دست آمده ($sig=0/000$) در سطح خطای ۱٪ و در سطح اطمینان ۹۹٪ نشان دهنده این می باشد که میان متغیر عامل مدیریتی-سیاسی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام رابطه معنی داری وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی به دست آمده ($F=0/857$) حاکی از وجود رابطه مثبت میان مدیریتی-سیاسی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی

درختان بنه در سطح استان ایلام را دارد. نتایج پژوهش با نتایج پژوهش حسین زاده و همکاران (۱۳۹۵)، پربار (۱۳۹۴)، حسین زاده (۱۳۹۴)، کرمی راد و همکاران (۱۳۹۰) و منصوری و باده یان (۱۳۹۳) هماهنگ و همسو می باشد. سطح معنی داری های به دست آمده ($\text{sig}=0/000$) در سطح خطای ۱٪ و در سطح اطمینان ۹۹٪ نشان دهنده این می باشد که میان متغیر عامل آموزشی و ترویجی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام رابطه معنی داری وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی به دست آمده ($r=0/793$) حاکی از وجود رابطه مثبت میان عامل آموزشی و ترویجی و زنجیره ارزش محصولات غیرچوبی درختان بنه در سطح استان ایلام را دارد. نتایج پژوهش با نتایج پژوهش حسین زاده و همکاران (۱۳۹۵)، پربار (۱۳۹۴)، حسین زاده (۱۳۹۴)، کرمی راد و همکاران (۱۳۹۰) و منصوری و باده یان (۱۳۹۳) هماهنگ و همسو می باشد.

فهرست منابع:

۱. رضوانی، م. (۱۳۸۱). تحلیل راهبردی هزینه و زنجیره ارزش. فصلنامه مدیرساز. سال پنجم، شماره ۲، صفحات ۵۰-۴۲.
۲. پرچ-مهرداد، کلانتری-کیانوش (۱۳۸۶)، مدیریت بازاریابی، انتشارات: شهرآب
۳. عسکری، ح. (۱۳۹۲). ارزش گذاری اقتصادی - حسابداری جنگلهای بلوط در استان ایلام. فصلنامه اقتصاد منابع طبیعی، سال دوم، شماره دوم، صفحات ۸۸-۷۷.
۴. پوربابایی، ح؛ آهنی، ح. (۱۳۸۳). تنوع زیستی گونه های چوبی در رویشگاه های کرکف در جنگل های شفارود گیلان. رستنی ها، سال پنجم، شماره دوم، صفحات ۱۵۸-۱۴۷.
۵. دودمان کوشکی، ع. (۱۳۸۸). پاسداری از منابع طبیعی در راستای اصول اخلاق زیستی و حفظ سلامت انسان از دیدگاه قرآن. فصلنامه اخلاق پزشکی، سال سوم، شماره هشتم، صفحات ۷۶-۴۵.
۶. باده یان، ض؛ منصوری، م؛ سنجایی، ح. (۱۳۹۶). تعیین ارزش اقتصادی برخی از مهمترین کارکردها و خدمات جنگلهای بلوط زاگرس میانی (مطالعه موردی: استان لرستان). علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره نوزدهم، ویژه نامه شماره ۵، صفحات ۳۶۳-۳۵۳.
۷. حسین زاده، ا؛ حجاریان، م؛ پربار، س. (۱۳۹۵). تحلیل ضریب تجمع زنجیره ارزش فرآوری چوب صنوبر در ایران. فصلنامه صنایع چوب و کاغذ ایران، سال هفتم، شماره ۱، صفحات ۱۵۴-۱۴۱.
۸. پربار، س. (۱۳۹۴). تحلیل زنجیره ارزش صنوبر در استان کردستان با هدف ارائه بهترین راهبردهای بهسازی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه.
۹. حسین زاده، ا. (۱۳۹۴). تحلیل مدل زنجیره ارزش صنوبر در استان آذربایجان غربی با هدف بهسازی آن. فصلنامه مجله صنایع چوب و کاغذ ایران، سال ششم، شماره ۱، صفحات ۵۲-۴۱.
۱۰. منصوری، م؛ باده بان، ض. (۱۳۹۳). بررسی اقتصادی بهره برداری سقز در جنگل های شهرستان خرم، باد. فصلنامه توسعه پایدار جنگل، سال سوم، شماره سوم، صفحات ۲۴۰-۲۳۱.
۱۱. میرمحمد صادقی، ع؛ کشتبان، ی. (۱۳۸۶). زنجیره ارزش و شبکه های مدیریت پروژه. مقاله منتشر شده در کنفرانس ملی مهندسی صنایع، برگرفته از وب سایت www.Civilica.Com
۱۲. کمان رودی، ن؛ سببی، ا. (۱۳۹۱). بررسی انواع محصولات فرعی در استان کردستان. مقاله ارائه شده به کنفرانس ملی راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار. برگرفته از وب سایت <https://elmnet.ir/article/20153464>
۱۳. قنبری، س؛ زبیری، م؛ حشمت الواعظین، س؛ شامخی، س. (۱۳۸۹). برآورد میزان تولید میوه درختان زغال اخته و فندق در جنگلهای ارسباران. تحقیقات جنگل و صنوبر ایران. سال هجدهم، شماره چهارم، صفحات ۶۲۰-۶۰۹.

۱۴. احمدی لشنکاری، ه؛ قادرزاده، ح؛ قهرمانی، مهدوی، ا. (۱۳۸۸). معرفی اقتصادی ترین محصولات غیرچوبی جنگلهای زاگرس شمالی جنگلهای آرمرده شهرستان بانه. سومین همایش ملی جنگل، مقاله برگرفته از وب سایت www.Civilica.com
۱۵. بهمنی، ه؛ لطفعلیان، م، فلاح، ا. (۱۳۸۸). بررسی بهره‌برداری روستائیان و جنگل نشینان از محصولات غیرچوبی پسته وحشی (مطالعه موردی: جنگلهای شهرستان مرودشت)، سومین همایش ملی جنگل، کرج، انجمن جنگلبانی ایران، https://www.civilica.com/Paper-FOREST03-FOREST03_111.htm
۱۶. مهدوی، ا؛ سبحانی، ه؛ شامخی، ت؛ فتاحی، م. (۱۳۸۷). بررسی محصولات غیرچوبی جنگل و روشهای بهره برداری از آنها در شهرستان کامیاران. تحقیقات جنگل و صنوبر ایران، سال ۱۶، شماره ۴، صفحات ۵۲۰-۵۰۷.
۱۷. جهانبازی گوجانی، ح، ایران منش، ی، طالبی، م. (۱۳۸۵). توان جنگلهای استان چهارمحال بختیاری در زمینه تولید بذر بنه و اثر اقتصادی آن بر زندگی جنگل نشینان. فصلنامه جنگل و صنوبر ایران، ۱۴(۲): ۱۶۷-۱۵۹.
۱۸. خالدی، ک، ۱۳۸۰، بررسی سودآوری سقز خام در منطقه هورامان پاوه، مجموعه مقالات دومین همایش ملی بنه یا مروارید سبز، انتشارات سازمان جهاد کشاورزی استان فارس، ص ۴۵-۵۱
۱۹. ابراهیمی، م، ۱۳۸۰، بررسی وضعیت اقتصادی- اجتماعی بهره‌برداران سقز در اورامانات و سنجش گرایش آنها به ایجاد تشکلهای اقتصادی، مجموعه مقالات دومین همایش ملی بنه یا مروارید سبز، انتشارات سازمان جهاد کشاورزی استان فارس، ص ۷۷-۷۱.
۲۰. کرمی راد، س؛ کاظم نژاد، ف؛ سیبی، ا. (۱۳۹۰). پتانسیل محصولات فرعی درخت بنه در استان کردستان. اولین همایش ملی مباحث نوین در کشاورزی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه، ساوه، تهران.
21. Henry, C. D. (2008), Customer loyalty a pernicious myth, July, New York.
22. Clifford P. Measuring satisfaction with medical care management. A quality improvement tool. AAOHN 2012; 4: 331-41.
23. McMullan, R(2012), 'A multiple-item scale for measuring customer loyalty development', Journal of Service Marketing, vol. 19, no. 7, pp.470- 81.
24. Dick, A. S. and Basu, K. (1994), "Customer Loyalty: Toward an Integrated Conceptual Framework", Journal of the Academy of Marketing Science; Vol. 22, No.2, 99-113.
25. Aczel, J. & Saaty, T. L. (2013). Procedure for synthesizing ratio judgement. Journal of Mathematical Psychology, 27, 93 – 102.
26. Osman, H, Hemmington, N & Bowie, D 2009, 'A transactional approach to customer loyalty in the hotel industry', *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, vol. 21, no. 3, pp. 239-50.
27. Gee, R, Coates, G, & Nicholson, M(2013), 'Understanding and profitably managing customer loyalty', *Marketing Intelligence & Planning*, vol. 26, no. 4, pp.59-374.
28. Andres Kuusik, Urmas Varblane (2009) , "How to avoid customers leaving: the case of the Estonian telecommunication industry ", *Baltic Journal of Management* , Vol. 4 , issue 1 , pp. 66 – 79,
29. Bloemmer, J., Ruyter, K., & Peeters, P. (2013). Investigating drivers of bank loyalty: the complex relationship between image, service, quality and satisfaction. *International Journal of bank marketing*, 16(7), 130-145.
30. Tsoukatos, E & Rand, GK.(2012), 'Path analysis of perceived service quality, satisfaction and loyalty in greek insurance', *Managing Service Quality*, vol. 16, no. 5, pp.501-19.
31. Toyin A. Clotey, David, A. Collier and Stodnick, Michael. (2008), "Drivers of Customer Loyalty in A Retail Store Environment", *Journal of Service Science*, Vol. 1 No. 1, 35-48.